

Kitab Daniel - Nomer Sèket Lima

Mbukak Tenunan Profètis: Wahyu Gabriel marang Daniel

Jeff Pippenger

2024-01-19

Gabriel rawuh marang Daniel sawisé dhèwèké mangertèni pitung puluh taun panangkaran miturut pamedhar wangsité Yeremia, sarta sumpah lan paukumaning ipat-ipat saka Musa.

Ing taun kapisaning pamaréntahané, aku, Dhanièl, mangertèni lumantar kitab-kitab cacahing taun-taun, bab pangandikané Pangeran kang tumeka marang Yéremia nabi, yèn Panjenengané bakal nyampurnakaké pitung puluh taun sajroning karusakané Yérusalèm.... Inggih, sakèhé Israèl wus nerak angger-angger Paduka, malah kanthi nyimpang, supaya ora manut swaraning Paduka; mulané paukuman iku kawutahaké marang aku kabèh, uga sumpah kang katulis ana ing angger-anggeré Musa, kawulané Allah, awit aku kabèh wus padha dosa marang Panjenengané. Lan Panjenengané wus netepaké pangandikané, kang wus kapangandikakaké marang aku kabèh, lan marang para hakim kang ngadili aku kabèh, kanthi ndhatengaké bilai gedhé marang aku kabèh; awit ana ing sangisoré langit kabèh durung tau kalakon kang kaya kang tumiba marang Yérusalèm. Kaya kang katulis ana ing angger-anggeré Musa, sakèhé bilai iki wus tumeka marang aku kabèh; nanging aku kabèh ora ngaturaké pandonga ana ing ngarsané Pangeran Allah kita, supaya aku kabèh mratobat saka piala-piala kita, lan mangertèni kayektèn Paduka. Mulane Pangeran tansah ngawasi bilai iku, lan ndhatengaké marang aku kabèh; awit Pangeran Allah kita punika adil ing samubarang pakaryan kang katindakaké-Nya: awit aku kabèh ora manut swaraning Panjenengané. Dhanièl 9:2, 11-14.

Tembung sing dipigunakaké déning Daniel sing dijarwakaké dadi “sumpah,” iku tembung sing padha karo sing dipigunakaké déning Musa sing dijarwakaké dadi “ping pitu,” ing Imamat kaping rong puluh enem. Sister White maringi katrangan marang kita yèn ing pasal sanga, Daniel lagi ngupaya mangertèni gegayutan antarané wektu pitung puluh tauné Yéremia lan wektu rong éwu telung atus taun. Ing pasal wolu, Gabriel wis dipréntah supaya ndadèkaké Daniel mangertèni sesanti bab rong éwu telung atus dina, lan Gabriel ngrampungaké pakaryané nalika piyambakipun bali ing pasal sanga, sarta maringi katrangan marang Daniel supaya mbedakaké kanthi batin loro sesanti sing wis dadi tema saka pasal pitu, wolu, lan uga sanga. Loro sesanti mau dadi tema saka “mundhaké kawruh” sing dibukak segelé ing taun 1798.

Pitung puluh tauné Yeremia lan “ipad-ipad”é Musa iku padha-padha minangka pralambang saka “pitu mangsa,” kaya dene dipralambangaké déning “sumpah”é Musa; nanging Gabriel badhé nedahaké pamérangan saka mangsa rong éwu telung atus taun. Mangsa iku mung bisa dipérang kanthi bener manawa sesambungan antarané wahyu (“chazon”) bab panginjak-injak, lan wahyu (“mareh”) bab panampakan, dipérang kanthi bener. Gabriel miwiti kanthi netepaké yèn sawijiné mangsa coba patang atus sangang puluh taun

diparingaké marang wong-wong Yahudi. Mangsa iku padha karo mangsa patang atus sangang puluh taun pambrontakan kang wis ngasilaké pitung puluh taun panangkaran.

Tembung “wis katetepake” ing ayat kaping patlikur nuduhake marang mangsa wiwit metué dhawuh katelu ing taun 457 SM nganti rajamé Stefanus ing taun 34 M, nanging tembung “wis katetepake” ing ayat kaping likur enem lan kaping likur pitu iku ngenali kakuwatan-kakuwatan sing njalari karusakan, yaiku paganisme lan papalisme.

Lan sawisé sewidak loro minggu, Sang Mesih bakal katumpes, nanging ora marga saka Panjenengané piyambak; lan umat saka pangéran kang bakal rawuh iku bakal ngrusak kutha lan pasucèn; lan pungkasané bakal kaya banjir, lan nganti tekan pungkasaning perang, karusakan-karusakan wis katetepaké. Lan dhèwèké bakal netepaké prajanjèn karo wong akèh sajroning satunggal minggu; lan ing tengahing minggu iku dhèwèké bakal ndadèkaké kurban lan pisungsung padha mandheg, lan marga saka sumebaring sakèhé panggething, dhèwèké bakal ndadèkaké iku dadi sepi lan rusak, nganti tekan pungkasaning samubarang, lan apa kang wis katetepaké bakal kabubaraké marang kang kasirnakaké. Daniel 9:26, 27.

Gabriel mratelakake marang Daniel manawa “sawisé” Sang “Mesias” “dipun tumpes,” “bangsa saka pangéran sing bakal rawuh bakal ngrusak kutha lan pasucèn.” Roma kafir ngrusak “kutha lan pasucèn” iku ana ing pengepungan sing lumaku pas telung taun setengah, wiwit taun 66 nganti 70 M. Gabriel nandhesake manawa “pungkasaning perang” bakal dumadi “kanthi banjir,” lan manawa perang iku bakal kalebu “karusakan-karusakan.” Perang sing katindakaké marang Yerusalem lan pasucèn iku yaiku pangidak-idakan sing katindakaké déning paganisme lan kapausan. Kakuwatan kafir sing bakal ngrusak Yerusalem ing wiwitan yaiku Babil, nanging kakuwatan kafir sing bakal ngrusak kutha iku sawisé Sang Mesias kasalib yaiku Roma kafir. Nanging perang marang pasucèn lan bala iku katindakaké déning loro kakuwatan sing ngrusak, lan kang kapindho saka loro kakuwatan sing ngrusak iku ana ing Kitab Suci yaiku kapausan.

Kapausan iku minangka kakuwatan sing dipratélakaké minangka “pecut sing nglimputi,” yaiku kakuwatan ing ayat kaping patang puluh saka Daniel sewelas, sing “nglimputi lan nyabrang.” Pangidak-idakaning Yerusalem kang diwiwiti déning Babil, lan diterusaké déning bangsa wesi kang ngucap ukara-ukara peteng kaya kang dipratélakaké déning Musa ing Pangandharing Torèt, dipunturut déning kapausan. Nganti pungkasaning pangidak-idakan iku, “karusakan-karusakan” wis “kapesthèkaké.” Ing ayat kaping rong puluh pitu, Kristus netepaké prajanjian karo wong akèh sajroning sewiji minggu. Ing tengahing minggu iku, tata kurban kadonyan bakal mandheg, amarga Kristus miwiti paladosan Imam Agungipun ana ing pasucèn ing swarga. Amarga saka pambangkangé wong Yahudi sajroning mangsa pacoban kang wis dipunpegataké tumrap wong-wong mau, pasucèn lan kutha iku bakal dipundadosaké suwung manèh.

Ayat punika ngandika, “amargi panyebaraning kadurakan ingkang nistha, piyambakipun badhé ndadosaken dados sepi, ngantos dumugi kasampurnanipun, lan punapa ingkang sampun katetepaken punika badhé kasiramaken dhateng ingkang sepi.” Nalika bangsa

Yahudi ing pungkasanipun sampun ngepaki tuwung wekdal pacobanipun ngantos kebak ing pinggiripun, kitha lan pasucèn badhé dados sepi ngantos wekasaning perang. Ing “kasampurnan”ing panindhesan ing taun 1798, sampun “katetepaken” bilih kapausan badhé nampi tatu ingkang mateni. Lajeng kitha lan pasucèn punika badhé dipunmulihaken lan dipunbangun malih, kados dene dipunlambangaken nalika bangsa Yahudi medal saking Babil kasatmata miturut tigang pranatan.

Nganti pungkasaning perang iku, Yerusalem bakal katindhes lan kaidak-idak déning kakuwasan kepausan. Perangan-wektu profètis kang mbentuk pérangan-pérangan wektu kang béda-béda ing sajroning rong éwu telung atus taun iku mung bisa dimangertèni kanthi bener nalika sesambungan antarané wahyu bab kaidak-idaké sajroning pitung puluh taun dimangertèni gegayutan karo wahyu bab pamulihaning pasamuwan suci lan umat. Nampik wahyu bab buyaring ipat-ipating Musa iku ateges nampik wahyu bab panglumpukane. Wahyu bab pitung puluh taun iku yaiku wahyu bab buyaring umat. Wahyu bab rong éwu telung atus taun iku yaiku wahyu bab panglumpukane. Wahyu bab pitung puluh taun iku yaiku wahyu “chazon” bab buyaring umat, lan wahyu bab rong éwu telung atus taun iku yaiku wahyu “mareh” bab panglumpukane.

Mulané, apa sing wis dipasangaké bebarengan déning Gusti Allah, aja nganti dipisahaké déning manungsa. Markus 10:9.

Kaloro wahyu iku wis digandhengkaké bebarengan kanthi sifat kenabian, lan nolak salah siji tegesé nolak loro-loroné. Kasunyatan iki nandhani manawa sanadyan Adventisme ngakoni yèn padha njunjung ramalan rong éwu telung atus taun, satemené padha wis nampik tugu utama Adventisme, mesthi kaya nalika padha nampik “pitu kaping” ing taun 1863. Apa dudu wong-wong Yahudi padha ngakoni njaga angger-anggering Allah? Apa dudu Israel kuna padha ngakoni yèn lagi ngentèni Sang Mesias? Pangakon ora ana tegesé manawa ora njunjung Sabdaning Allah.

Pungkasane para Millerit netepake tanggal 22 Oktober 1844 minangka pungkasaning mangsa rong éwu telung atus dina, nanging pangertené isih winates. Mung sawisé kuciwaning ageng kuwi pepadhang teka ngenani papan suci kaswargan lan katoné Sang Kristus ana ing Papan Mahasuci ing tanggal iku. Mung sawisé tanggal iku, wong-wong mau banjur weruh marang piwelinging malaékat katelu lan angger-anggeré Gusti Allah.

Pangéran kagungan ancas nambah pepadhang profètis kang magepokan karo rong éwu telung atus taun, lan ing taun 1856, Panjenengané mbikak lawang tumrap pepadhang salajengipun, lan sajroning pitung taun sawisé iku Adventisme nutup lawang mau. Mung sawisé 11 September 2001, Pangéran nuntun para murid ramalan bali marang artikel-artikel Hiram Edson, lan pepadhang bab “pitung wektu,” sapisan manèh wiwit saya tambah.

Amarga nampik ndeleng sesambungan antarane ramalan rong ewu telung atus taun lan ramalan rong ewu limang atus rong puluh taun, Adventisme banjur mangertèni tanggal 22 Oktober 1844 kanthi cara sing kerdil lan ora pepak.

Sawisé S. S. Snow netepaké kanthi mesthi tanggal panyaliban, tanggal 22 Oktober 1844 banjur kasumurupan.

Mulane, ngertia lan pahamaa, manawa wiwit metu dhawuh supaya Yerusalem dibalèkaké lan dibangun manèh nganti rawuhipun Sang Mesias, Sang Pangeran, bakal ana pitung minggu lan sewidak loro minggu; dalan-dalané bakal dibangun manèh, lan témboké uga, sanajan ing mangsa kang kebak kasangsaran. Lan sawisé sewidak loro minggu iku, Sang Mesias bakal katumpes, nanging dudu kanggo awaké dhéwé; lan umat saka sang pangeran kang bakal teka bakal ngrusak kutha lan papan suci; lan wekasané bakal kadadéan kaya banjir, lan nganti tumeka pungkasaning perang, karusakan-karusakan wis katetepaké. Lan dhèwèké bakal netepaké prajanjian karo akèh wong sajroning sakminggu; lan ing satengahing minggu iku dhèwèké bakal njalari kurban lan pisungsung mandheg, lan amarga nyebaré piala kang nistha, dhèwèké bakal ndadèkaké iku dadi sepi, nganti tekan wekasaning samubarang; lan apa kang wis katetepaké bakal kaesokaké marang kang kasepen. Daniel 9:25–27.

Para penganut Miller ngenali tanggal panyaliban kanthi trep, banjur pungkasaning mangsa rong ewu telung atus taun punika dipesthèkaké. “Katumpesipun Sang Mesias” ing “satengahing minggu” nalika Kristus netepakaké “prajanjian” awit bangsa Yahudi sampun nyampurnakaké cawising wekdal pancobanipun nganti kebak ing pucuk, kados dene katuduhaké déning “sumebaring Kawirangan-kawirangan”, ugi sampun dipunmangertosi. Salib punika dados tenger sajarah ingkang wigati sanget tumrap pangènalaning pawartos Pameca Tengah Wengi.

Sanadyan ing ayat-ayat kasebut ana pepadhang sing ngasilaké sawijining panampakan panguwaosing Allah kang mangkono kuwasa, para Millerit ora tau tekan marang pangerten bab ayat-ayat mau sing diwakili déning pepénginan Daniel kanggo mangertèni sesambungané antarané rong wahyu kasebut. Minggu kang sajroning iku Kristus netepaké prejanjian kapérang dadi rong pérangan, sing mengko diidentifikasi déning Sister White minangka nggambaraké paladosan pribadi Kristus sajroning telung taun setengah, banjur diterusaké déning paladosané kaya sing diwakili déning para murid. Wong-wong mau weruh yèn tenger sajarah salib dadi jangkar kanggo netepaké tanggal 22 Oktober 1844, nanging wong-wong mau ora weruh yèn iku uga makili pusat saka rong mangsa telung taun setengah sing padha, lan kanthi mangkono makili “pitu mangsa,” sing déning Allah lumantar Musa sinebut “pasulayan prejanjian-Nya.”

Mulané Aku uga bakal lumaku nglawan kowé, lan bakal ngukum kowé kaping pitu amarga dosa-dosamu. Lan Aku bakal ndhatengaké pedhang marang kowé, kang bakal males prakaraning prejanjian-Ku; lan nalika kowé padha nglumpuk ana ing sajroning kutha-kuthamu, Aku bakal ngutus pageblug ana ing antaramu; lan kowé bakal dipasrahaké marang tanganing mungsuh. Imamat 26:24, 25.

Nalika Kristus netepaké prajanjian karo wong akèh, prajanjian iku kang dadi prakara pasulayané karo wong-wong Yahudi sing ora manut. “Pasulayaning prajanjiané,” wiwit ing taun 723 SM, nalika wong Asyur nggawa kraton lor menyang panangkaran, lan banjur

sajroning sèwu rong atus suwidak dina kenabian, paganisme ngidak-idak Israèl harfiah. Pangidak-idakan iku banjur disusul déning sèwu rong atus suwidak dina kenabian manèh, nalika kepausan ngidak-idak Israèl rohani.

Minggu profètis nalika Kristus netepaké prajanjian, minangka panggeneping wahyu rong èwu telung atus taun, uga makili wahyu rong èwu limang atus rong puluh taun. Kaum Millerit mangertèni cukup saka ramalan rong èwu telung atus taun saéngga bisa kanthi bener martakaké pesen Panguwuh Wengi Tetengah, nanging padha milih nampik sapérangan pepadhang sing tafsirané Gabrièl ing pasal sanga dimaksudaké kanggo kaandharaké.

Gabriel sampun maringi pitedah dhateng Daniel supados kanthi leres misahaken (ing pangangen-angen) kalih wahyu punika, ingkang dipunlambangaken minangka “prekara” lan “wahyu,” lan minangka panggeneping pitutur punika Sister White mratelakaken dhateng kita bilih punika saestu dados bebanipun Daniel nalika piyambakipun ngupados mangertos gegayutan antawisipun pitung dasa minggu (lambang saking “pitung wekdal”), lan kalih ewu telung atus taun.

Panolakan Adventisme marang “pitu kaping,” ndadèkaké wong-wong mau mapan ing sawijining kaanan sing njalari padha ora bisa mangertèni yèn mangsa kapisan sajroning patang atus sangang puluh taun, kang dipotong saka rong èwu telung atus taun, nggambaraké pambrontakaning prejanjian kang diidentifikasi déning Musa minangka “pasulayaning prejanjiané”.

Wong-wong mau uga katutup pangertené saéngga ora bisa ngakoni yèn panyaliban ing tengahing minggu iku luwih saka mung netepaké tanggalé, awit prakara iku nandhani pusaté pasulayané Kristus piyambak karo pambangkangé Israèl marang getihing prejanjian. Wong-wong mau wuta marang kasunyatan yèn getih sing katumpahaké kanggo wong akèh ana ing kayu salib, kang lagi netepaké prejanjiané Panjenengané, iku uga lagi netepaké prejanjian sing kapratelakaké ing Lèwi selikur lima lan selikur nem.

Israel kuna nampani marang awake dhewe sawijining prajanjian kang déning wong-wong mau ditegesi minangka pamedharinge, “yèn samubarang kabèh kang wus dipangandikakaké déning Pangéran, bakal kita tindakake,” tanpa sathithik uga nyumurupi yèn prajanjian kang katandhangaké déning Kristus nuntut supaya angger-anggeré ditulis ana ing sajroning ati. Pangertené kang farisi tumrap syarat-syarat prajanjian iku ngalang-alangi wong-wong mau supaya ora mangertèni lan nampani prajanjian kang sajati.

Israèl modern wis netepaké getihing salib ing tengahing minggu kanthi tembung-tembung kang nimbulaké wutening paningal kang padha tumrap Israèl modern, kaya kang tumiba marang Israèl kuna nalika padha nampik Sang Mesias lan ngumumaké yèn dhèwèké ora nduwèni ratu kejaba Kaisar.

Israèl modhèren wuta marang kasunyatan yèn sajarah sing digarisaké Gabriel marang Dhanièl ora mung nyakup pangukuhaning prejanjian, nanging uga pamecaran sing

ditibakaké marang wong-wong kang nampik prejanjian iku, awit ayat-ayat iku nandhani yèn Roma pagan (sang pangéran sing bakal teka) bakal ngrusak kutha lan papan suci, lan yèn nganti pungkasaning perang (kang ngidak-idak papan suci lan sakehing bala) “karusakan-karusakan,” ing wangun jamak, wis katetepaké.

Ing sajarah nalika Kristus ngesokaké rahé kanggo netepaké prejanjian karo akèh wong, loro kakuwasan sing nggawé sepi, yaiku Roma kapir lan Roma kapausan, kanthi cetha dipaèstu. Rah sing katumpah ana ing kayu salib iku sing digawa déning Kristus menyang pasucèn swarga, lan dadi pralambang pakaryan Panjenengané kang kagambar ing wahyu “mareh” sajroning rong èwu telung atus taun. Sajarah iku kagandhèng karo sajarahing wahyu “chazon” sajroning rong èwu limang atus rong puluh taun, kaya kang kagambar déning loro kakuwasan sing nggawé sepi, kang bakal ngidak-idak pasucèn lan sakehing bala.

Kayektèn-kayektèn kang dipralambangaké ing pangimpèné Miller minangka permata-permata padhang sumunar kaya srengéngé, nanging durung pepak. Ing dina-dina pungkasan, nalika Pambengok Tengah Wengi kaulang manèh temenan miturut aksara demi aksara, permata-permata mau bakal diselehaké ing kothak anyar kang luwih gedhé déning “Wong Sikat Reget”, lan sawisé kuwi bakal sumunar ping sepuluh luwih padhang tinimbang wiwitané. Permata-permata iku banjur dadi ujian tumrap pekabaran Pambengok Tengah Wengi kang pungkasan. Permata-permata iku kanthi mligi wis kaènthèngaké déning saksi loro kang dipranubataké déning Habakkuk, minangka lèmpengan-lèmpengan. Nalika loro lèmpengan saka bagan para pelopor taun 1843 lan 1850 ditumpangaké siji ing sadhuwuré sijiné “garis ing sadhuwuré garis”, permata-permata Miller kanthi cetha kaènthèngaké, lan kanthi mangkono permata-permata iku makili pekabaran Pambengok Tengah Wengi kang pungkasan.

Sapérangan gedhé saka kayektèn-kayektèn ing loro bagan mau nglambangaké ramalan-ramalan sing wis kawujud sadurungé taun 1844, kayata pangidentifikasian kéwan-kéwan ing Daniel pitu lan wolu. Gambar ing Daniel loro katuduhaké ana ing kono. Polemik ngenani apa Roma utawa Antiochus Epiphanes sing netepaké wahyu iku uga ana ing kono. Kuciwa kang kapisan lan mangsa tundhané Habakkuk lan sepuluh prawan uga ana ing kono. Tekané malaékat katelu ana ing kono, mangkono uga papan suci swarga. “The daily” minangka pralambang paganisme uga ana ing kono. Lan mesthiné, telung Bilai Islam uga ana ing kono. Nalika digandhèngaké dadi siji, bagan-bagan iku makili sawijining ilustrasi bab “mundhaké kawruh” sing dumadi nalika Singa saka taler Yehuda mbikak segel sawijining kayektèn ramalan.

Nalika kita ngirid pameca kita ngenani wahyu Kali Ulai minangka pralambang kawruh nubuat kang kasirnakaké segelé ing mangsa wekasan taun 1798, kang saya tambah nganti mbentuk perhiasan-perhiasan ing pethi anyar kang luwih gedhé ing impèné William Miller, kita bakal nyawang manèh marang kayektèn-kayektèné Millerite kang durung pepak ing sajarahé. Sawetara ditinggal ana ing kaanan durung pepak amarga mangsa sajarah nalika para Millerite iku urip, lan liyane ditinggal durung pepak amarga pambangkangané wong-wong kang nampik supaya tetep lumaku manut pepadhang malaékat katelu kang saya

maju.

Kita badhé nerusaké prakawis-prakawis punika ing artikel salajengipun.

“Wong-wong sing wis kautus déning Allah nggawa sawijining pekabaran iku mung manungsa waé, nanging kaya apa sipat pekabaran kang digawa déning wong-wong mau? Apa kowé bakal wani mbléngèr saka, utawa ngremhaké, pepéling-pepéling mau, merga Allah ora rembugan dhisik karo kowé bab apa kang luwih dipilih? Allah nimbali wong-wong sing bakal matur, sing bakal nyuwara kanthi sora lan ora kendhat. Allah wis ngedegaké para utusané kanggo nindakaké pakaryané tumrap wektu iki. Sawatara wong wis nyingkur saka pekabaran kabenerané Kristus kanggo ngritik wong-wongé lan cacad-cacadé, amarga wong-wong mau ora ngaturaké pekabaran kayektèn kanthi kabèh kaendahan sih lan kaapikan tata-basa kaya kang dikarepake. Wong-wong mau nduwèni semangat kang kakehan, banget temenan, matur kanthi ketegasan kang kakehan; lan pekabaran sing mesthiné nggawa waras lan urip lan panglipur marang akèh jiwa kang sayah lan katindhès iku, satemah, nganti kabuwang sawatara; awit sakpadha-padhané wong-wong sing duwé pangaribawa nutup atiné dhéwé lan ngedegaké kersané dhéwé nglawan apa sing wis dingandikakaké Allah, mengkono uga wong-wong mau bakal ngupaya nyingkiraké sorot pepadhang saka wong-wong sing wis suwe ngarep-arep lan ndedonga kanggo pepadhang lan kanggo daya kang nguripaké. Kristus wis nyatet kabèh tembung kang atos, gumunggung, lan nyenyamah, sing diucapaké nglawan para abdiné, minangka diucapaké nglawan Panjenengané piyambak.”

“Pekabaran malaékat katelu ora bakal dimangertèni, pepadhang kang bakal madhangi bumi kanthi kamulyané bakal sinebut pepadhang palsu déning wong-wong kang nampik lumaku ana ing kamulyanipun kang saya maju. Pakaryan kang satemené bisa katindakaké bakal kari ora katindakaké déning para panampik kayektèn, marga saka ora pracayané. Kawula nyuwun kanthi temen marang panjenengan para kang nentang pepadhanging kayektèn, supaya minggir saka margané umat Allah. Sumangga pepadhang kang kautus saka swarga madhangi wong-wong mau kanthi sinar kang cetha lan tetep. Allah nuntut tanggel jawab saka panjenengan, kang marang panjenengan pepadhang iki wis tumeka, bab carané panjenengan migunakaké iku. Wong-wong kang ora gelem ngrungokaké bakal dipatrapi tanggel jawab; awit kayektèn wis digawa nganti bisa kaambah déning wong-wong mau, nanging wong-wong mau ngina kasempatan lan hak istimewa. Pekabaran-pekabaran kang nggawa pratandha kawenangan ilahi wis kautus marang umat Allah; kamulyan, kaluhuran, kabeneran Kristus, kebak kabecikan lan kayektèn, wis kasajèkaké; kasampurnaning Kadewatan ana ing Gusti Yesus Kristus wis katuduhaké ana ing antarané kita kanthi endah lan éndahing sih, kanggo ngrebut manah kabèh wong kang atiné ora katutup déning prasangka. Kita sumurup bilih Allah wis makarya ana ing antarané kita. Kita wis weruh jiwa-jiwa mbalèn saka dosa marang kabeneran. Kita wis weruh percaya kauripaké manèh ana ing manahé wong-wong kang remuk atiné. Apa kita arep kaya para lara kusta kang wis kasucekaké, kang banjur nerusaké lakuné, lan mung siji kang bali kanggo ngluhuraké Allah? Luwih becik, ayo kita nyritakaké kabecikanipun, lan memuji Allah kanthi manah, kanthi pena, lan kanthi swara.” *Review and Herald*, 27 Méi 1890.

